

Bőgőjével bejárta a nagyvilágot

Sztojka Tamás csendes, halk szavú ember. Egy „mesekocsmában” találkoztunk Berettyóújfaluban, a Nadányi Zoltán Művelődési Házban. A háromtagú zenekarban az öccse volt a primás.

Másfél éve Biharban él egy kis faluban a nagybőgős Sztojka Tamás. Hatan vannak testvérek, ötük már diplomás, de a vele muzsikáló öccse is már végzős Szegeden. Ő maga klasszikus zenészként tanult „cigányul” játszani. Mielőtt hozzákezdett volna beszélni a múltjáról, jelenéről és a bizonytalan jövőről, nagy szakértelemmel végignézte Tamus István grafikusművész megnyitásra váró tárlatát, aztán vette fel a beszélgetés fonalát.

– Édesanyám zsidányi. Édesapja mezőgazdaságból élt, nagymamám pedig a gyulai húskombinátban dolgozott. Anyukám tanárnő. Az édesapámék családjáról többet tudok, mert a Békés megyei Dobozon nőttem fel. Apai nagymamám régiségeket vásárolt fel, úgy mondják ezt felénk, hogy „faluzott”, ami azt jelenti, hogy jártában-keltében házalva kendőjébe gyűjtötte a régi tárgyakat. Nagyapám az építőiparban dolgozott, de hétvégenként muzsikálni járt. Apuék tízen voltak testvérek, és a nagycsaládban régiségkereskedéssel vagy zenével foglalkoztak. Édesapám

Sztojka Tamás
nagybőgős

Muzsikálás
a berettyóújfalui
„mesekocsmában”

A szerző felvétele

azt mondta magáról, hogy dobos, de a beatzenekarok és a báli élet hőskora után cigányzenekarokban bőgőzött. Hatan vagyunk testvérek. Két nővérem, Éva és Edina apu előző házasságában született.

– A Roma Sajtóközpont által 2015-ben alapított Aranypánt-díj az egyik legjelentősebb magyar civil kitüntetés. 2019-ben az év hétköznapi roma hőse Edina lett. Tartják a kapcsolatot?

– Természetesen. Tartjuk, mint a jó testvérek. Büszkék voltunk rá, hogy az ötödik Aranypánt-díjat Edina érdemelte ki a tíz jelöltből. Ő ápolónőként dolgozik Gyulán. Éva nővérem tanító, Kétegyházában él. Apu második házasságában két fiú és két lány született. Én vagyok a legidősebb. Van egy 26 éves húgom, Adrienn, ő dajkaként végzett Budapesten, a 25 éves húgom, Laura jogi asszisztensnek tanul, és van egy 21 éves öcsém, Máté, aki a szegedi egyetem zeneművészeti karán fog végzni hamarosan.

A szerző felvétele

Zenészként a világ sok tájára eljutott Sztojka Tamás

Biharország – szomszédoló

– Milyen volt a viszonya a tanuláshoz?
 – Dobozon jártam általános iskolába, és mellette a zeneiskolában is tanultam négy évet. Utána a békéscsabai Bartók Béla Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola tanulója lettem, ott családi környezet fogadott. Mindenki ismert mindenkit, tudtuk, ki honnan jött. Az én hangszerem, mondhatnám, apai örökségem, a bőgő. Volt egy kedves tanárom, édesapám barátja, Barbócz Sanyi bácsi. Hegedűs. Neki köszönhetem az első külföldi turnémat is. Wittenbergben voltunk, Békéscsaba testvérvárosában. A repertoáron többnyire komolyzenei művek szerepeltek, de akkor tizenöt évesen – életemben először – népzene is játszhattam. Abban az időben a zenélés a Vasutas zenekarban volt, próbáltuk a basszus szólamot erősíteni egy iskolatársammal. Több-ször jártunk a zenekarral Trencsénben, ez kedves élményként maradt meg bennem. A

„Nagycsaládi” zenekar a szarvasi vízi színpadon 2020. augusztus 2-án. A primás itt Sztojka Máté, a legfiatalabb testvér

zsebpénzemet hétvégenként azzal kerestem, hogy be-beálltam cigányzenekarba kisegíteni, általában aput helyettesítettem. Aztán ahogy romlott az egészsége, szinte már csak én játszottam. A sok zenélés mellett azért sikerült leérettségiznem is, hála istennek!

– Kemény menet volt?

– Nem volt vészes, de diszlexiás és diszgráfiás vagyok, azaz nehezen megy az írás és az olvasás, ezért szóban kellett érettségiznem. Két tételt húztam mindegyik tárgyból. A továbbtanulásról apu úgy vélekedett, hogy ne menjek a fővárosba, mert az asztmám miatt nem tesz jól nekem a nagyvárosi levegő, így Debrecenre esett a választás. Édesapám azt hitte, honvágyam lesz, ha elkerülök, de nem volt. 2009-ben vettek fel. Kollégiumban laktam, klasszikus nagybőgőt tanultam három évig, majd elvégeztem a mesterszakot is. Péntek-szombaton hazajártam zenélni. Hol basszusgitároztam, hol bőgőztem. Mikor mire volt szükség, de mindig volt valami! Akkoriban más világ volt, mint most. Kapusi Kálmán volt a főtárgytanárom, nagyon sok mindenben segített. Mindig akadtak kisebb-nagyobb koncertek a debreceni évek alatt is. A legemlékezetesebb egy kínai turné volt 2013-ban, akkor a debreceni filharmonikusok hívtak kisegíteni. Kedves, zeneszerető emberekkel találkoztam ott, és kaptunk egy kis ízelítőt a kínai kultúrából is. Megfordultam Sanghajban és Pekingben is. Sőt, voltam Vuhanban is, de ez még a vírus előtti évben volt, 2018 szilveszterén.

– Mit kapott a zenétől?

– Megadatot, hogy a világ legszebb tájait bejárjam, Angliától Kínáig. A szigetországban egy Mozart-turnén voltunk, voltak velünk énekesek is. Korhű ruhában játszottunk. Sajnos ebből az időszakból nem maradt egy fotóm sem. A legtöbb időt azonban Franciaországban töltöttem. A Szentpétervári Állami Balett utazó előadásait kísértük. A táncosok és a karmester orosz volt, a zenekar többnyire magyar, de előfordult más náció is. Több évig jártam velük. Általában szeptember vagy december 25-én indultunk, nem éppen család-barát program. A turné március végéig vagy májusig tartott. Franciaország szinte minden városában megfordultunk, játszottunk színházakban, iskolákban és sportszarnokokban. Nekem Csajkovszkij a kedvenc zeneszerzőm, így nagyon tetszettek a darabok, a *Hattyúk*

(folytatás a következő oldalon)

Bögőjével bejárta a nagyvilágot

(folytatás az előző oldalról)

➤ tava és a Diótörő, de emlékezetes volt számomra Prokofjev-től a *Rómeó és Júlia* is.

– Ez akkor igazi cigányélet volt?
– Szó szerint. Minden nap más szállodában ébredtünk. Egy-egy ilyen turné alkalmával jól kerestünk, de édesapám betegsége és a Covid-helyzet miatt már nem tudtam élni ezekkel a lehetőségekkel. Még Debrecenben megismertem a feleségemet. Akkor már próbáltam neki udvarolni, de amikor megtudta, hogy zenész vagyok, ez abbamaradt. Pedig sem akkor nem volt, de most sincs semmilyen káros szenvedélyem. Amikor a nővérem elnyerte az Aranypánt-díjat, láttam az egyik közösségi oldalon, hogy ő is gratulált neki. Újra felvettük a kapcsolatot. Édesapámmal akkor jártam sugárterápiára, így udvarlásról még szó sem volt, csak nagyon tartalmas beszélgetésekről, amelyek oldották a szorongásomat. Aztán találkoztunk személyesen is, és másfél év után a feleségem lett. Az esküvőt édesapám már nem érte meg, de megismerte és szerette a szívem választottját.

– *Anyagilag is nehéz időszak lehetett ez, hiszen elmaradtak a külföldi fellépések...*

– Szerencsére volt munkánk, játszottunk a szarvasi Turul étteremben, de sajnos az előző esztendőben bezárt. A cigányzenében ez volt számomra a legszebb időszak. Igazi nagycsaládi zenekar volt a mienk: ifj. Sztojka Zoltán hegedű, Sztojka László cimbalom, Sztojka Máté Marcell hegedű. Sztojka Zoltán, a keresztapám játszott brácsán, neki szintén nagyon sokat köszönhetek. Klasszikus zenét tanultam, a cigányzenében más a vonóze-

Egy párizsi emlék

A Sztojákák közül sokan zenélnek. A felvétel a dobozi vendéglőben készült valamikor a '70-es években, a bögős kivételével mindenki Sztojka...

tés, a harmóniák használata is sajátos, ezeket mind el kellett sajátítanom. Apu nem tanított erre, azt mondta: van neked tanárod, fiam, ne legyél cigányzenész. Pedig ez a „több lábbon zenélés” most nagyon jól jött. Pályázatot is nyertünk mint cigányzenészek, ez segítette a megélhetésünket. A Muzsikáló Magyarország programban közel félórás felvételt is készítettünk, ez a világhálón visszakereshető, megnézhető, meghallgatható. Most vannak nehézségeink, mert a zenélésből nehéz megélni, de ha megszűnnek a korlátozások, remélem, újra tudunk muzsikálni. Szerencsére egyre több lekötött fellépésünk van már a nyári hétvégékre.

– Milyen a bihari élet egy békésinek?

– Én megértem magamat mindenkivel, barátságos vagyok. Körösszakál egy kis falu, laknak itt mindenféle népek: románok, cigányok magyarok. A polgármester is nyitott személyiség, tanítottam egy ideig bögözni. A feleségem, aki végzett szakápoló, egy biharkezesi idősotthonban dolgozik. Nem biztos, hogy Biharban fogunk megöregedni, de egyelőre jól érezzük itt magunkat.

Kocsis Csaba

